

Medya ve Terör

Prof.Dr.Hasan Tahsin FENDOĞLU

Türkiye'nin en önemli sorunu olan terör konusunun medyada veriliş biçimi uzun süredir tartışılmaktadır. Genellikle siyasiler medyayı bu konuda eleştirir, medya mensupları da buna itiraz ederler.

Giriş:

Türkiye'nin en önemli sorunu olan terör konusunun medyada veriliş biçimi uzun süredir tartışılmaktadır. Genellikle siyasiler medyayı bu konuda eleştirir, medya mensupları da buna itiraz ederler. Medyanın terörü veriş biçimi, aslında sadece ülkemizin değil, dünyanın da ilgilendiği önemli sorunlardan biridir.

Bu yazıda terörün medya ile ilişkisi kısaca ele alınmıştır. Terörün tanımı ile ilgili tartışmalar, tarihçesi, Terörle Mücadele Yasasında terör, ceza hukukunda terörizm, sosyolojik boyutuyla terörizm, Türk hukuk mevzuatında terör gibi konular ayrıca ele alınması gereken konular olduğundan bu yazının kapsamı dışında tutulmuştur.

Türkiye, jeopolitik konumu nedeniyle tarih boyunca olduğu gibi Cumhuriyetten bu yana da terör tehdidiyle karşı karşıya bulunduğundan dolayı, son olarak 12. 04. 1991 tarih ve **3713** sayılı Terörle Mücadele Kanununu (TMK) çıkarmıştır.

Tanımı:

3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1. Maddesine göre **terör** şöyle tanımlanmıştır;

"Terör, baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biri ile Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki sosyal, laik ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin varlığını tehlikeye düşürmek, Devletin otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her tür eylemlerdir".

Bu madde terörü ve TMK kapsamındaki suçlara terör vasfını veren unsurları açıklamaktadır; yoksa bu bir suç tanımı değildir. TMK'ya göre terör suçları **mutlak** terör suçları (TCK 125, 131, 146-149, 156, 168, 171-172), terör **amacıyla** işlenen suçlar ve teröre **destek** olma suçları diye 3 e ayrılır. Terör suçlarının tamamında TMK un 27 Ekim 1995 tarih ve 4126 sayılı yasa ile değiştirilmesine kadar 647/4 uygulanamadı ama bu değişiklikte birlikte, sadece propaganda suçunda 647/4(tecil ve tedbire çevirme) mümkün hale getirildi. TMK kapsamında af yasağı vardır (1982/14). Bu kapsama giren suçlarda gözaltı süresi (TMK. md 11, OHAL Kn Md. 26, CMUK. Md. 128) birkaç kez değiştirilmiştir.[\[1\]](#)

Medya ve Terör:

Terör, amacını gerçekleştirmek için ulusal ve uluslar arası medyayı kullanmak ister. Aslında terör bir propaganda yöntemidir; demokratik yöntemle amacına ulaşamayanların kendi güçlerini kanıtlamak için kullandıkları bir reklam biçimidir. Bir kez yapılan eylem, defalarca ekranda gösterilir ve böylece binlerce eylem yapılmış gibi olur. Terörizmin amacı, hedef unsuru zayıflatmak, çürütmek ve moralini bozmaktır. Buna karşın kendisine inananların

moralini yükseltmek, amaca yaklaştıkları intibaini vermek, toplumdaki desteğini artırmaktır. Bunu yapmak için teröristler, en medyatik eylem biçimini seçerler. Kanlı eylemin zamanı, mekânı, usulü ve şekli açısından en medyatik eylem biçimi hangisi ise teröristler, onu yapmak isterler. Bu kanlı eylemin duyulması, medyada yer alması, teröristlerin yaptığı eylemin kendisinden çok daha önemlidir. Şayet yapılan kanlı eylem medyada yer almamışsa, terörist açısından bu eylem boşuna yapılmış sayılır. Terörist kanlı eylemi yaptıktan sonra ekran karşısına geçer ve o eylem medyada ne kadar yer almışsa, hedefine o kadar yaklaştığını düşünür.

Uluslararası Medya ve Terör:

Uluslar arası medya kuruluşlarının terörle ilgili haber ve programları özenle yayımladıkları, azami dikkati gösterdikleri bilinmektedir. 11 Eylül 2001 sonrasında Amerikan medyasının, Metro saldırısı sonrası İngiliz medyasının ceset görüntülerini yayımlamadığı ve kanlı görüntülere yer vermediği bilinmektedir.

BBC'nin (British Broadcasting Corporation) terörle ilgili yayın ilkelerine bakıldığında şunlar görülmektedir; Ceset görüntüsünden sakınılmalıdır. Ölü ve yaralıların yakın çekimi yapılmamalıdır. Terör haberleri ancak özenle vermelidir. Medya, terörün propagandasına ve tanıtımına alet olmamalıdır.

1996 yılında PKK'yı terör listesine alan ABD'de, Supreme Court (ABD Yüksek Mahkemesi), verdiği son bir kararda, "**terörist organizasyonlara tavsiye ve fikir vermek de maddi desteğe girer ve suçtur**", diyerek PKK terör örgütüne fikir vermenin suç olduğunu kabul etmiştir. California'da bulunan Humanitarian Law Project örgütü, PKK'ya yardım ettiği için mahkemelik olmuştu. Örgütün avukatı Georgetown Üniversitesinden Hukuk Profesörü David Cole, "*biz parasal destek vermiyoruz, hukuksal tavsiyelerde bulunuyoruz*" şeklinde karara karşı mahkemeye başvurmuşlar ve dava Supreme Court'a gelmişti. Supreme Court, "**Kürtlere düşünsel yardım edebilirsiniz ama PKK'ya değil**" kararını vermiştir.

Türkiye'de Medya ve Terör Olaylarının Veriliş Biçimi:

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından geçen hafta İstanbul'da düzenlenen bu konudaki toplantıda, konu taraflarca ele alınmış, medyanın terör haberlerini daha özenle vermeleri konusu taraflarca tartışılmıştı.

3984 sayılı yasa, terör ve medya konusunda çok önemli yayın ilkeleri içermektedir. Terörle ilgili yayın ilkeleri kısaca şöyle belirtilebilir;

1. "*Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, ... aykırı yayın yapılmaması*" (3984/4-a).
2. "*Toplumunu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi*" (3984/4-b).
3. "*Yayınlarda şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması.*" (3984/4-v).
4. "*Suç örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerinin yansıtılmaması*" (3984/4-y). Gerekir.

Uygulamaya bakıldığında Türk medyasının bu konuda kimi zaman sınıfta kaldığını söyleyebiliriz. Örneğin Türkiye'nin 3 ilinde yapılan terörist başının yakalanışının yıldönümünü bir televizyon “*Türkiye savaş alanı gibi*” alt yazısı ile vermişse, bu yurttaşın haber alma özgürlüğü değil, açıkça yasanın 4-y ilkesinin ihlalidir. Çünkü Türkiye’de 81 il bulunmakta ve gösteri sadece 3 ilde yapılmaktadır ve “3 il eşittir Türkiye” denklemi yanlıştır.

[1] Detay için bk. Fendoğlu, H.T., “**Uluslararası Belgelerde Terörizm**”, Fırat Üniversitesi Rektörlüğü, 27-29 Mart 2000, “Uluslararası Doğu ve Güneydoğu’da Huzur ve Güvenlik Sempozyumu (Terör, Etkileri ve Çözüm Önerileri)”, Bildiri, 2000, ss. 757-769.

Alıntılar (İktibas) Konusunda Açıklamalar

Bu çalışmadan yapılacak alıntılarda (iktibaslarda) 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35’inci maddesinde öngörülen şu şartlara uyulmalıdır: **(1)** İktibas, bir eserin “*bazı cümle ve fıkralarının*” bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). **(2)** İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla yapılmalıdır (m.35/3). **(3)** İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen iktibasların tırnak içinde verilmesi ve iktibasın üç satırdan uzun olması durumunda iktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. **(4)** İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek iktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). **(5)** İktibas edilen kısmın alındığı yer belirtilmelidir (m.35/5).

Ayrıca Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 18 Şubat 1981 tarih ve E.1980/1, K.1981/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre kararına göre, “iktibas hususunda kullanılan eser sahibinin ve eserinin adı belirtilse bile eser sahibi, haksız rekabet hükümlerine dayanarak Borçlar Kanununun 49. maddesindeki koşulların gerçekleşmesi halinde manevi tazminat isteyebilir”. Bu sayfaya izin almadan link verilebilir.Ancak,bu web sayfası,önceden izin alınmaksızın ne suretle olursa olsun,kopyalanamaz,çoğaltılamaz,tekrar yayınlanamaz,dağıtılamaz,başka intent sitelerine metin olarak konulamaz.

Yukarıdaki şartlara uygun olarak alıntı yapılırken bu çalışmaya şu şekilde atıf yapılması önerilir:

Fendoğlu Hasan T. “Medya ve Terör ” <http://www.hasantahsinfendoglu.com/>
<http://www.sde.org.tr/> (29.06.2010)